



# Proč očišťovali krávy?

**Vzdělávací cíl:** Žáci formulují hypotézy vysvětlující příčiny jednání zachyceného na fotografii. Otevírají otázky související s dopady studené války na každodenní život obyvatel ČSSR.

**Klíčová slova:** studená válka, normalizace, zemědělství, příčiny a důsledky, formulujeme hypotézu

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

## 1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (4 min.)

Prohlížení fotografie pomocí lupy.

*Na snímku jsou zaměstnanci JZD Mezno nedaleko Benešova, kteří předvádějí novinářům očistu dojníc od radiace v rámci cvičení civilní obrany. Tato informace není žákům na začátku dostupná. V první fázi jde o dojem ze snímku bez znalosti kontextu.*

## 2 ANALÝZA FOTOGRAFIE (5 min.)

Označování postav a prvků, popis situace zachycené na snímku.

*Žáci označují postavy čtyř osob v chemických oblecích, mohou komentovat jejich vybavení. Všimají si krav a dalších prvků (hadice, hrazení, kbelíky, holínky s podpatkem). V této fázi nemusí nutně rozpoznat, o co se jedná.*

## 3 POPIS DĚNÍ NA FOTOGRAFII (5 min.)

Žáci do textového pole zapisují svůj odhad, co se děje na fotografii.

*Žáci zatím stále nemají k dispozici popis, a tak jen volně odhadují, aniž by znali kontext. Učitel podněcuje imaginaci žáků. V rámci motivace připouští i humornou reflexi snímku.*

*Žáci mohou předpokládat, že se jedná o veterinární zásah spojený s nemocí zvířat. V současnosti se v médiích obdobné zprávy vyskytují.*

## 4 ČETBA POPISKU A DOPLNĚNÍ ANALÝZY FOTOGRAFIE (4 min.)

Fotografie je doplněna o popis, který osvětluje časové a místní souvislosti.

*Žáci na základě informací z popisku opravují své hypotézy. Měli by zohlednit kontext studené války spojený s hrozbou jaderného útoku. Žáci by si měli uvědomit, že se jedná o cvičení, které fotografují novináři. Učitel je podněcuje, aby promýšleli příčiny, jež vedly konkrétní JZD a šířeji stát k obdobným aktivitám.*

## 5 INTERPRETACE (7 min.)

Žáci shrnují výsledky pátrání a do textových polí odpovídají na dvě závěrečné otázky: Proč očišťovali krávy? Proč očistu předváděli novinářům?

*Žáci se zamýšlejí nad tím, proč byla součástí civilní obrany i ochrana zvířat. Mohou dojít k závěru, že šlo o zajištění zdravotně nezávadných potravin (mléka a masa) v případě válečného konfliktu. Prezentace cvičení v médiích souvisela s ideologickým výkladem střetu východního a západního bloku a měla přesvědčit veřejnost o připravenosti Československa na válku.*

**Další možnosti zapojení do výkladu:**

- a) *Téma civilní obrany lze vztáhnout ke školnímu prostředí či k rodinné paměti. Učitel může vyzvat žáky, aby s rodiči či prarodiči zavzpomínali na různá cvičení z období před rokem 1989. Stopy obdobných aktivit lze dohledat ve školní kronice či v dobových učebnicích.*
- b) *Problematiku civilní obrany můžeme aktualizovat. Lze diskutovat o připravenosti současné společnosti vůči obdobným hrozbám (únik radiace či chemických látek, teroristický útok).*
- c) *Je možné, že žáci v souvislosti s tématem upozorní na havárii v jaderné elektrárně v Černobylu (1986). Lze připomenout, jak na havárii reagoval tehdejší režim v rámci zajištění zdravotně nezávadných potravin (především mléka). Jako zdroj informací je možné využít materiály [Státního ústavu radiační ochrany](#).*